

PRÁVA DÍTĚTE

DEFINICE A PRAVIDLA

Důsledně dodržujeme lidská práva a svobody, zejména práva dětí, právo na soukromí, důstojnost a rodinný život.

V tomto dokumentu jsou popsána práva a postupy. Pro praktické představení některých práv slouží Obrazový materiál v jedinečné složce dokumentů ŽIVOT V DOMÁCNOSTI.

Každý zaměstnanec zařízení je seznámen s obsahem dokumentů upravující práva dítěte a je povinen je respektovat a pracovat v souladu s těmito právy, což je zakotveno i v pracovní smlouvě zaměstnanců.

Důraz je kladen na **práva dětí**:

- právo na život
- právo na jméno
- právo poznat své rodiče a být jimi vychováván
- právo na svobodu projevu a svobodný přístup k informacím
- právo na svobodu myšlení a náboženského vyznání
- svoboda sdružování a pokojného shromažďování
- právo na ochranu soukromí
- právo na ochranu před násilím, ponižováním a vykořisťováním
- právo na zajištění ochrany a pomoci poskytované státem, pokud je dítě zbaveno rodinného prostředí
- duševně nebo tělesně postižené děti mají právo prožít plný a řádný život
- právo na ochranu zdraví a využívání zdravotnických zařízení
- právo na výhody sociálního zabezpečení
- právo na životní úroveň potřebnou pro jeho rozvoj
- právo na vzdělání
- právo na používání vlastního jazyka
- právo na odpočinek a volný čas
- právo na ochranu před nebezpečnou prací

Dokumenty a legislativa:

Listina základních práv a svobod - zákon č. 2/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-2>

Úmluva o právech dítěte
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-104>

Právo na dětství – Národní strategie ochrany práv dětí
Právo na dětství – akční plán k naplnění národní strategie 2012 – 2015
<https://www.mpsv.cz/cs/14308>

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí ve znění pozdějších předpisů
<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-35>

Pravidla pro předcházení porušování lidských práv a svobod

Obecný postup při porušení práv

Situací, kdy může dojít k porušení práv je celá řada. Nejdůležitější byly vytipovány a jsou popsány v tomto dokumentu. I přesto by však mohlo k porušení práv dojít. Na takto vzniklou situaci může

kdokoliv upozornit – přijaté dítě, jeho rodiče, osoby blízké, eventuálně pracovníci jiných institucí, škol. Pokud se však s náznakem, že by se mohlo jednat o porušení lidských práv, setká pracovník zařízení, je povinen na to upozornit své kolegy a především svého nejbližšího nadřízeného bez zbytečného odkladu. Ředitel zařízení následně, na nejbližší provozní schůzi, věnuje prostor tomuto tématu a je k němu vedena otevřená diskuze ke zjištění podrobností. Výstup z diskuze je pak zaznamenán v zápisu z tohoto provozního setkání.

Pokud dojde k vážnému porušení práv ze strany zaměstnanců zařízení, jedná se o porušení pracovní kázně a postupuje se v souladu se Zákoníkem práce.

V případě, že dojde k porušení práv v důsledku chybně stanoveného preventivního opatření, je nutné toto preventivní opatření, při nejbližší vhodné příležitosti, přehodnotit a upravit.

Pokud dojde k porušení práv vůči dítěti, je třeba ve vztahu k takto dotčenému dítěti zvážit rozsah případné újmy a určit jakou cestou je možné tuto újmu zmírnit. V úvahu připadá například slovní vysvětlení, omluva chybujícího zaměstnance, nebo zajištění psychologické péče. Za řešení situace vůči dotčené osobě je odpovědný nadřízený zaměstnanec, který právo porušil.

Konkrétní popis situací, kdy by mohlo dojít k porušování práv dítěte nebo ke střetu zájmů včetně preventivních opatření a řešení ve vztahu k dítěti a ve vztahu k pracovníkům zařízení jsou v následujícím dokumentu č. 1.9

kde jsou popsána zejména práva: *být vnímán a respektován jako jedinečná lidská bytost, na soukromí, na rodičovskou výchovu, rodinný život, na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě.*

S právy umístěných dětí dále souvisí problematika a dokumenty popisující:

- návštěvy dětí v zařízení a naopak mimo něj
- kapesné
- vycházky
- pravidla pro používání

V SOULADU S PRÁVY DÍTĚTE RESPEKTUJEME JEHO NÁZOR
A PŘI ROZHODOVÁNÍ K NĚMU VŽDY PŘIHLÍŽÍME.

Chráníme dítě před zneužíváním, zanedbáváním a týráním

Obecné vymezení pojmů

Zneužíváním rozumíme využívání snížené schopnosti jedince ve svůj prospěch. Zneužívání zahrnuje veškeré formy aktivní nedostatečné péče, násilí, či agrese, která poškozují tělesný, duševní, citový a sociální vývoj dítěte. Zneužívání může probíhat v několika rovinách:

- tělesné = fyzické ublížení dítěti nebo nezabránění utrpení dítěte,
- pohlavní = dospělý nebo jiná osoba (silnější vrstevník) přinutí dítě ke společným sexuálním aktivitám za účelem ukojení své vlastní pohlavní touhy,
- citové = formy mezilidského násilí, kdy je dítě vystaveno opakovanému ponižování nebo situacím, kdy prožívá neustálý pocit strachu.

Aby se předešlo vzniku takových situací, jsou dítěti pracovníci **vysvětlovány** zásady bezpečného chování (zvláště odchod s cizí osobou, přijímání nabídek a dárek od cizích a neznámých lidí, ubližování a ponižování) způsobem odpovídajícím jeho věku a rozumovým schopnostem.

Dítě je informováno o tom, že může požádat dospělé o pomoc, pokud je mu ubližováno silnějším vrstevníkem nebo skupinou či jinou osobou. Současně je dítěti vysvětleno, že se nikdo nebudete

zlobit, když přijde a řekne, co se stalo. Dítěti je zároveň srozumitelnou formou vysvětlena oznamovací povinnost zaměstnance zařízení a o další postup, který by následoval v případě, že ke zneužívání, týrání nebo zanedbávání došlo.

Případné **ohrožení** dítěte je bezodkladně oznámeno sociální pracovníci orgánu sociálně právní ochrany dětí, stejně tak jako **podezření ze spáchání trestného činu** ohrožujícího život, zdraví, lidskou důstojnost, mravní vývoj nebo jmění dítěte. Samozřejmostí je oznámit, taktéž bezodkladně, výše uvedené podezření orgánům činným v trestním řízení, tedy na Policii ČR či soudu. Pokud by došlo ke zjištění přestupku, oznámí se zjištěný stav příslušnému správnímu orgánu, který je oprávněn vést v uvedené věci řízení.

Legislativa

- zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí,
- zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník,
- zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád,
- zákon č. 200/1991 Sb., o přestupcích, vše ve znění pozdějších předpisů

Naším cílem je zajistit dítěti takové podmínky a prostředí, aby nemohlo dojít k jeho zneužití. Pokud by však došlo k pochybení a dítě bylo ohroženo zneužitím, bude na nejbližší provozní schůzi v rámci širší diskuze přehodnocen nastavený preventivní postup. Budou-li důvody pro změnu či opravu nastaveného preventivního postupu, bude tak učiněno. Zápis z diskuze vedené na provozní schůzi bude písemně zaznamenán.

Postup ve vztahu k rodiči, nebo jiné osobě odpovědné za výchovu

V rámci zajištění prevence jsou rodiče, nebo jiné osoby odpovědné za výchovu, poučeni o tématu, je jim vysvětlena problematika v obecné rovině (co lze považovat za zneužívání, zanedbávání nebo týrání), jak lze rozpoznat příznaky a jaké jsou signály možného zneužívání, zanedbávání nebo týrání. Zároveň je rodič podporován v otevřené a důvěryhodné komunikaci s dítětem o jeho problémech, je mu nabídnut prostor pro diskuzi, případné svěřením se. Pokud je to vhodné, je zprostředkována konzultace i s odborníkem, například s psychologkou našeho zařízení.

Pokud dojde ke zjištění, že došlo nějakým způsobem ke zneužití, zanedbání nebo týrání dítěte, je postupováno v souladu se zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

Postup ve vztahu k zaměstnanci

Předpokladem pro výkon práce s dětmi je čistý trestní rejstřík (bezúhonnost), který je podmínkou pro přijetí do pracovního poměru v zařízení – viz naplnění standardu č. 6. Zaměstnanci zařízení se účastní odborných seminářů, kde jsou seznámeni se způsoby a metodami komunikace s dětmi ve vztahu k uvedené problematice, aby dokázali lépe odhalit případné možné formy zneužívání dětí – viz *standard* č. 8. Zaměstnanci se mohou k dané problematice vyjadřovat i v rámci pravidelných supervizí. Zároveň jsou povinni oznámit případné zjištěné podezření svému nejbližšímu nadřízenému, který rozhodne o dalším postupu. Stejný postup je uplatněn i v případě, že se zaměstnanci svěří samo dítě (osobně, případně anonymně např. prostřednictvím schránky důvěry).

Pokud by došlo k nějaké formě zneužití dítěte ze strany zaměstnance, bude postupováno v souladu se zákoníkem práce.

Postup ve vztahu k dítěti ve ZDVOP, které bylo v minulosti zneužíváno, zanedbáváno, týráno

U dítěte ve ZDVOP, které bylo v minulosti zneužíváno, zanedbáváno, týráno je tato skutečnost zohledněna při vytváření plánu sociálně právní ochrany dítěte – viz *kritérium 10a*. Zároveň je dítěti poskytována odborná terapie prostřednictvím psychologa zařízení, nebo jiného odborníka. Odborná pomoc i podpora je také směřována vůči rodičům, nebo jiným osobám odpovědným za výchovu, pokud za dítětem do zařízení docházejí. Pomoc lze zajistit i osobě, která se dopouštěla nežádoucího chování na dítěti.

Postup ve vztahu k dalším dětem umístěných v ZDVOP

Pakliže dojde k podezření na zneužívání jiným dítětem umístěným v ZDVOP, bude psychologem

zařízení s dítětem veden rozhovor. Na základě zjištěných informací bude zvolen jeden z možných postupů v souladu s platnou legislativou.